

התבטאו בהעמקת השליטה והפיקוח בכל השטחים, בכל הרבדים של החברה הפלסטינית ובכל ההיבטים של החיים הפלסטיניים, לצד ניסיונות לפגוע במעמדו של אש"פ, שנעשה עתה הכוח העיקרי בשטחים.

צעד מתוכנן בכיוון הזה היה הקמת "אגודות הכפרים", שהיו אמורות להוות משקל נגד לתומכי אש"פ ולתומכי ירדן כאחד.²⁷⁹ הן נועדו לשקם ולהעצים את השלטון החמולתי המסורתי, להעצים את ההבדלים בין האזורים השונים, שהיו נתונים להשפעת חמולות שונות, ובין הכפריים לאנשי העיר. הן נועדו גם ליצור מערכת אמינה של משתפי פעולה פלסטינים ברמת השלטון המקומי, שכוחם תלוי למעשה בהתנגדות להלאמת המאבק הפלסטיני בכיבוש. האגודה הראשונה הוקמה באזור חברון ב־1978 על ידי מוסטפה דודין באישורו ובעידודו של עזר ויצמן, שהיה אז שר הביטחון. אגודות נוספות הוקמו כעבור זמן מה, בהשראת המזרחן מנחם מילסון, שכיהן כיועץ לענייני ערבים במפקדת יהודה ושומרון ואחר כך כראש המנהל האזרחי. הן הוקמו באזורי בית לחם, רמאללה, טול כרם, שכם וג'נין. האגודות נהנו מתקצוב ממשלתי, קיבלו סמכויות בתחום השלטון המוניציפלי, כולל סמכות לגבות מסים ולהשתמש בנשק כדי לטפל בעבריינים ומתנגדים. מחיר השותפות המוגבלת שהוצעה לפלסטינים בניהול ענייניהם היה יצירת ערוץ נוסף של התערבות בחיים הפוליטיים הפלסטיניים, יצירת שסעים בחברה הפלסטינית ושיסוי של מגזרים שונים אלה באלה. מול התנגדות תקיפה של תומכי אש"פ וירדן לא הצליחו האגודות לגייס לגיטימציה לפעולותיהן, וכשאריתאל שרון נאלץ לפרוש מתפקידו כשר ביטחון בפברואר 1983 הן איבדו כל אחיזה בממסד הישראלי ותוך זמן קצר התפרקו.²⁸⁰

בהקמת אגודות הכפרים פנה מערך השליטה לדפוסים פרה-מודרניים של ארגון חברתי ושוב ניסה לחזק דפוסים פטריארכליים ולהמעיט במעורבות נשים במרחב הפוליטי הצר שאת קיומו אפשר. אבל בחברה הפלסטינית היו יסודות חזקים של בורגנות מסחרית ועירונית שדוכאו עם הכיבוש אך לא חוסלו והם לא היו מוכנים לקבל את ההגמוניה של הכפריים. יחסי הכוחות הפנימיים בחברה הפלסטינית השתנו כתוצאה משני תהליכים: העלייה במספר הנשים שנטלו חלק במאבק נגד הכיבוש ובעקבות זאת ההכרה ההולכת וגוברת מצד

²⁷⁹ אגודות הכפריים נוסדו באמצעות צו צבאי מס' 752 בנובמבר 1978.

²⁸⁰ מעוז 1985, 219-216, ch. 4; Gordon 2008.